

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMĂNALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

B-dul Academiei, 3,
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară . . . . . 10 lei
În străinătate . . . . . 12 „

O călătorie pe «rotile» la frați înstrăinați

Pe 'nserate ajunsei la poalele munților. Plănuiam să măiu în cătunul resfirat pe marginea șoselei. Dar nici nu oblicii vreun adăpost după gust, nici nu-mi venia să mă despart de gândul, de a ajunge astăzi frontiera Dalmației, și de a mai răscumpăra din întârzierea cu incunjurul de eri.

Având a urcă de aci înainte serpentinele până la Vogan, mă hotărîi să plec mai departe.

După ce îmi stâmpărai setea cu apă cam caldă dintr'o cisternă, m'aburcăi la deal în fântăția iubitelor mele rotile.

Livno, în depărtare de vreo 15 kilometri, pălea în sărutatul ultimelor raze solare. O ceață subțire ca boarea răsuflărei în timp de iarnă, se lăsase în straturile de jos ale aerului, acoperind verdele câmpiei cu un giulgiu străveziu. Pe măsură ce te urcai, îți creștea inima: poate fiindcă respirai aer din ce în ce mai curat și mai răcoros; poate fiindcă treceai din când în când la răboj câte o serpentină, dintr'atâtea nenumărate; poate fiindcă te înălțai tot mai sus spre cerul frumuseților firei și te îndepărtați de nemernicia omenească; sau poate fiindcă constatai, că n'ai fost încă asasinat de vreun hoț din tufă.

Înserase: și plăcerile sportice ale unui asemenea anotimp, a unei asemenea împrejurimi și a unor asemenea împrejurări dorire-aș să le rătălmăcesc cu o pană măiastră, să le cânt în viers curgător și să le pilduesc în chipuri și icoane.

Pe un jgheab de vale,— săpate adânc în trupul muntelui, se răspândiau inelele serpentinei pe ambele ale ei aripe, asemenea unui schelet de pește uriaș, a cărui trunchiu alcătuia jgheabul.

Calea străbătea cele mai neînchipuite «stâncării». Pe munții pietroși mai erau sămănați pretutindeni stei și pietroae de toate mărimile, rămășițe ale frământărilor pământului, cășunate de puteri titanice. Viaducte și poduri minunate; ziduri întregi, durate spre a

face cu putință încovoierea căei ; defilarea aceasta printre veghi uriașe, alcătuite din colți pietroși ; din când în când, câte un găvan, în care unda ploilor se perdea ca într'o pâlnie : acestea îți vorbeau și te mișcau.

Inchipuirea fără de voie îți mâna gândul la basmele românești despre faimoșii Strâmbă-Lemne și Sfarmă-Peatră : atât de impunătoare vederii erau acele înfățișări ciudate, acele mărturii pietroase ale opintirilor telurice, printre cari sârguința, știința și stăruința omenească știu să pătrundă.

Amurgise, și nu știu de ajunsese până la jumătatea căei. Cerul era instelat, zarea îndestulătoare pentru continuarea drumului.

Mă oprii la o întorsătură, privind în jos spre luminele caselor din vale, ce luciau ca dintr'un alt cer sau ca ochii lui Argus, și-mi pândeau gândurile și pașii. M'ățezai pe marginea unei prăpăstii, gustând cu trupul, inima și mințea frumusețile firei.

Repausul trupului ademenise și pe cel al simțurilor, iar acestea încetinind și apoi chiar încetând primirea impresiunilor și transmiterea lor cugetării : fantazia își luase însărcinarea combinării aceloră ; impletind cele văzute cu cele întrevăzute, cele simțite cu cele aiurite, cele firești cu cele peste fire. Adormisem, vroind numai a cugeta visând ; dând «audiență gândurilor» mele, cu toate că eram trudit după o muncă încordată.

O puternică hodorogeală a unei căruțe cu patru cai «buziș», ce era cât p'aci să dea peste mine, mă făcu, spre nenorocire, să-mi perd cumpătul și să mă rostogolesc în prăpăstie!

În clipele acele nefericite mă vedeam sorocit perzării. Și încercai desperat, așa pe ghicite, să mă sbat ca'n undele mării :

*Când o volbură vijelioasă de vânt
Ce vuia cu vuet din vale
M'avântă în vârtej viforos în văzduh!!*

Mă trezii, căci visasem aeva!

Luna răsărise, iar eu par'că renașteam pe un alt tărâm. Curând însă mă întorsei iarăși la realitate și îmi urmai calea.

În drum, nici țipenie de om. Șerpuirile nu mai conteneau ; ba, după ce ajungeam vre'o multe de deal, răsăria alta deasupra-i.

Într'un târziu zării luminiș de foc. Apropoiindu-mă, nimerii niște drumeți căruțași, ce și pregăteau merindele pentru cină. La cererea mea îmi deteră, de mă înviorai, o cupă de apă, și mânai înaintea.

După vreun ceas de mers, sclipiră în lumina lunii casele singu-

ratice din *Vagan*. Sosind acolo, găsi totu' încuiat și ferecat. Hanul nu mă ademenia, iar «drumarul» trezit, îmi spuse cu toată umilința dar și cu toată hotărîrea, că nu e pregătită casa lui a primi oaspeți așa «însemnați» (!) Mă dusei atunci la cazarma jandarmilor, unde îmi închipuiam, că lătrarul necurmat al unui dulău, ce m'adulmecase din depărtare; trebuia să fi trezit din somn pe acei, cari se vor fi culcat.

Dar... «Es wär zu schön gewesen, es hat nicht sollen sein»

«Ar fi fost prea frumos, și a fost, să nu se întâmples!» Apăsai soneria și bătuî în zadar la mai multe uși și ferestre: «jandarmăria» dormea dusă.

Neavînd încotro, fui nevoit s'o tulesc spre vale, să-mi găsesc scăpare.

Luna se înălțase bine și-și arunca luciul ei asupra văilor adormite. Mă îndreptai să văd și topografia cuprinsului de țară ce se întindea înaintea-mi. Deodată rămăsei p'ronit de o mîndreață fără asemănare. În zarea apusului lucia ca un salut de îmbărbătare, ca o rază de speranță, ca o cugetare poetică, sclipitoarea față a *Mărei Adriatice*.

Fii salutată mare străbună latină,
Ce-al'legănat pe timpuri odrasla romană
Spre-a Tibrului mal, și-ai înfrățit cu spornică undă
Pe Greci cu Romani în schimb de gândiri și avuție,
Ce ai sporit apoi taima romană, mănînd corăbii
Spre-a Traciei țărnuși, spre-a Daciei aspre ținuturi
Ajun visător de timpuri mijinde menite-ar
Iar să devii purtătoarea ideiei romane
Intre Râmieni de cea mai «aleasă» viță;
Mijlocitoare între câmpii roditoare
Si între vatra străvechei culturi latine!

Negăsind în neospitalierul «*Vagan*» nici o «*văgăună*», unde să mă adăpostesc, pornii în spre necunoscutul întunecos într'o dispozițiune poetică-desperată.

Frumoase, cum nu se mai poate, erau clipele acele; dar întărziase rău de tot; și de foame ce 'mi era, și de ostenit, ce eram, aș fi făcut chef și cu apă, numai de-ași fi găsit'o!

Goneam cu 'nctineală la vale: «*festinabam*» lente! Căci deși aș fi dorit «să sbor», ochii ne mai distingînd pietroaele, mă feream de ciocniri prea aspre, spre a nu'mi cășuna vre-o daună.

Adîncindu-mă din ce în ce în văi, intrasem în umbră. O liniște înfiorător de frumoasă te cuprîndea. Dar dacă te-ai întîlni cu nă-

pastea 'n drum? Teamă 'mi era, dar frica nu o cunoșteam : au pentru ce aș fi Român și bărbat? Deci mână înainte, băete!

Șerpuirile mă buimăciseră; atâtea erau. Și ce păcat, că ochii erau aproape orbiți de întunec. Noroc, că dunga drumului mai sclipia.

Pogorii în fine muntele fără nici o sminteală. Dar ar fi fost o minune mare, să scap în noaptea aceea așa teafăr.

După încetarea serpentinelor, calea mai păstrează încă mult timp fugă la vale. Drumul fiind întins «ca o curea» și fără încovăeturi iar eu singur, singurel, numai cu stelele deasupra, începui să mai las goană rotilelor.

Și am mânat-o binișor o bucată de vreme cu picioarele răzămate. Într'un târziu — trebuie să fi fost aproape de miezul nopții — mă pomenii cu o turmă de asini, ce mergeu în aceeași direcție și prinseseră tot latul șoselei.

Sunăm din cornet, ei fugiau nițel, apoi iar se adunau, neeșind din pasul lor cumpănit. Cum această atitudine, «măgărească» nu putea să-mi convie, pentru zeci de pricini, m'avântai de a-i spăria cu sunetul cornetului și a-i goni până ce voiui fi reușit, sau să-i răzlețesc în fuga lor neegală sau să-i împrăștii peste marginele căii.

Goana promitea să fi pe atât de interesantă cât și primejdioasă; căci asinii nu vroiau să se dea bătuți cu una cu două. Fugiam spăriați din ce în ce mai tare; iar eu văzând, că numai cu spaîma și cu iuteala rotilelor mele «de rasă» aș putea să-i birui, eram pe urma lor mereu sunând cornetul și chiuind mocănește. Fugiau îngrozite biete animale de «mâncau pământul», pânăce în fine începură unul câte unul, care să se prăbușiască peste moșoroarele de prund, care să se rostogoliască în șanțul șoselei.

Biruisem pe vrăjmaș, rotilele eșiseră învingătoare; dar în fuga desperată sbărnăiră, frângându-se, și vre-o câteva spițe, căci trecusem prea cu vigoare peste unele pietre din cale.

Lozinca mea însă trebuia să fie «tot mereu înainte,» de nu voiam să «câmpenesc» pe răcoare.

Dar cea din urmă zi astronomică de călătorie, până la capătul acesteia, era menită să fie nu numai cea mai frumoasă, cea mai aventuroasă, cea mai însemnată din punctul de vedere sportic, dar și cea mai neplăcută, după cum se va vedea mai la vale.

I. GHERGHEL.

SPRE CULME

În preajmă codrul freamătă prelung,
 Căvări spre culme, șerpuind s'alung,
 Isvorul geme sfâșiat de stânci,
 Răsună gura văilor adânci,
 De plânsul ne mai potolit de ape;
 Un nour legănat, plutind pe-aproape
 A prins o creastă 'n vălu-i să'nvestminte,
 Mă poartă pasul parcă întraripat
 Și dorul greu și adânc în piept săpat,
 Mai sus, mai sus, tot înaintea.

Si brațe dornice 'mi avânt spre cer,
 Iar brațele-avântate vajnic cer,
 Și 'n inima'mi, adânc un strigăt cere
 Tărie, mântuire și putere;
 Dar neclintit de-asupra-i cerul mut,
 Și 'n preajmă codrul pare ca tăcut;
 Ci cântă numai svonul de isvoare
 Purlând în murmurul ușor de apă
 O jale care n'a pătut să 'ncapă
 În neagra stâncii închisoare.

Ah, cine de pe ochiu-mi întristat,
 Fermecătorul vâl a ridicat,
 Și dulcea vraje ce mă 'nvăluia,
 Din freamătul pădurii 'n preajma mea?
 Doar apa-și cântă necurmato jale...
 Atunci pe brațe tristu-mi dor cuprind,
 Si dăgorite brațele-mi întind
 Pe-al apei rece sân, la vale.

CLIPA

TRADUCERE DIN N. GÖGOL.

III.

În capătul cel mai depărtat al țărmlui, era o închisoare militară spaniolă. O clipă, lumina roșiatică ce lucise în fereastra celulei, s'a întunecat; iar printre gratii s'a zugrăvit chipul unui om. Cineva a privit din locul acela în întunericul mării și a dispărut. Lumina roșiatică a tremurat iarăși și a căzut ca o înflorare pe coama valurilor.

Acela care se arătase la fereastră era Hoan-Maria-Hoze-Miguel-Diaț, insurgent spaniol. În răscoala trecută spaniolă, îl luaseră prizonier și-l condamnă la moarte. — Mai târziu, ca un moft de bunătate, l-au grațiat, adică i-au dăruit viața în schimbul pedepsei la închisoare pe viață și-l aduseră în insula aceasta unde îl închiseră în turn. Înăuntru i-au scos lanțurile ne mai fiind nevoie de ele pentru că pereții celulei erau din stâncă; la ferestre, gratii groase de fer, iar dincolo de ele, marea. — Tot ce-l putea bucura din viață, se mărginea într'aceea că putea să privească din fereastră, un mal îndepărtat... Să-și aducă aminte și poate, încă... să aibă nădejde...

La început, o bună bucată de vreme, în zilele limpezi când soarele strălucea pe vârful valurilor albastre și se părea că chiar malul îndepărtat e mai aproape, el sta multă vreme cătând într'acolo unde se deslușeau siluetele munților cari-i erau atât de scumpi, stâncile întunecate și abia lămurite, copacii ca niște fețe... Deslușea delușoarele, drumurile, cărările din munți pe care i-se părea că se strecoară umbre... iar în mijlocul acestor umbre, una scumpă, într'o vreme, inimei lui.

El aștepta ca în munți să fulgere iarăși focuri de pușcă, să se împrăstie nouri de fum, iar pe valuri, dinspre malul îndepărtat, să se arate pânze de corabie cu steaguri dragi lui, care însemnau răscoală... libertate... Aștepta timpul acesta cu multă liniște și încrezător gândurilor lui, prinse a face gaură în zidul de piatră, aproape de o gratie ruginită... Dar anii treceau... Pe mare, veșnic stăpânea pacea... prin râpi și munți o ceață fină și albastră, din fundul malului îndepărtat, acelaș vaporeș spaniol însărcinat cu paza coastelor, iar printre acestea, luntrile liniștite ale pescarilor, care se strecurau pe mare, ca pasările după hrană. Cu vremea, tot trecutul lui începuse a i-se părea un vis... Ca în vis ațipea în ceață aurită malul stăpânit de o liniște sfântă și tot ca într'un vis trecea prin creerul lui, ca niște fantome, trecutul îndepărtat... Iar când dinspre mal se încolățea innălțându-se spre cer fumul vaporului de războiu care spinteca valurile, el știa că acesta vine ca să aducă pe insulă, santinele de schimb...

Mulți ani se scurseră în letargia aceasta... Huan-Maria-Miguel-Hoze-Diaț, se liniștise și începuse a uita visurile de altădată; ba chiar și spre malul pe care odată privea așa de împăcat, căta acuma cu

nepăsare, cu indiferență; de găurit peretele, de asemeni se lăsase demult... Și pentru ce?

Numai atunci când sufla vântul de răsărit, care e foarte puternic pe locurile acestea, iar furia valurilor începea să frământa, să miște pietrele de pe malul acestei insule, numai atunci în adâncul sufletului lui Diaț, ca și aceste pietre din fundul mării începea să tresară în el, să-l frământa, o tristeță plină de jale... Atunci, de pe malul învăluit în ceață, din nou i-se părea lui că se desfac umbre și plutesc pe de-asupra valurilor și strigă ceva puternic, jalnic, grăbit și de alarmă. De și Diaț știa bine că acesta e glasul mării, totuși nu putea să nu plece urechea și să asculte multă vreme sunetele acestea... În adâncul sufletului său se ridica ceva tot mai greu, o turburare întunecată...

În carceră, de atâta mers, se însemna în linii piezișe pe dușumeaua de peatră, urme, pe care le făcuseră picioarele lui desculțe, alergând în nopțile furtunoase prin cușca lui. Și tot atunci pe asemenea vreme, el se punea să zgărie din nou păretele de lângă gratii... Dar în cea d'întăiu dimineată când marea se liniștea și spăla ca o mângâiere pietrele din stâncile insulei, Diaț se liniștea și el ba chiar uita clipele de turburare. Știa el foarte bine că ceia ce-l ținea înlăuntru, nu sunt gratiile, ci marea aceasta capricioasă; când nesuferită și supărătoare, când plină de mângâiere... și pe lângă aceasta, liniștea malului îndepărtat care părea că aștește într'o neînțeleasă lenă și învăluit în ceață.

Așa trecură ani mulți, cari lui i-se păreau zile. Timpul pe căre omul îl perde în somn, nu-l simte, iar viața lui Diaț ce era alta de cât un somn greu și fără urme?...

Cu vremea însă, în ochii lui a început iarăși să-i joace ciudate vedenii... În zilele limpezi, pe malul depărtat... se ridicară fumuri, clipiră focuri... În fort se simțeau de asemenea mișcări neobișnuite... Spaniolii s'apucară să dreagă păreții zidurilor vechi de stricăciunile cari se făcuseră în timpurile de liniște. Lucrul înainta grabnic, iar pe mal, între insulă și mal, se strecura șalupa de pază cu steagul de războiu spaniol. De două ori pe de-asupra apei, ca niște spinări de monștri, s'au târit monitoare cu tunuri. Diaț le privi cu o căutătură întunecată, care cu timpul se prefăcu într'o mare nedumerire... Odată i s'a părut că în crăpăturile stâncilor cunoscute, se încolătăcesc fumuri albe de împușcături, șerpuesc focuri de pușcă, fulgerând pe fondul verzui întunecat al cerului ca niște gănălii de bold și se topesc în văzduhul curat... iar altădată, ca o dungă neagră de a monitorului s'a îndreptat spre malul ce zărea, și luând poziție, a aruncat câteva lovituri de tun, întrerupte, dinspre mare către ferestra lui. Atunci el s'a apucat cu mâinile de gratii, le-a sgâlțâit cu putere, fiarele au sunat cutremurându-se, tencuiala din găurile unde fuseseră vârâte, a căzut jos...

Au trecut iarăși câteva zile... Pe mal s'a făcut iarăși liniște și iarăși s'a învăluit în somn... marea era pustie, valurile molcome, gânditoare, se aruncau unele peste altele și par'că ne mai având de lucru, se izbeau în malul de piatră. Diaț s'a gândit atunci, că tot ce

i s'a părut, n'a fost decât un vis. Dar în ziua aceea, încă de dimineață, marea a început să-l turbure. Peste zidul care apăra insula despărțind-o de mare, au năvălit câteva valuri, iar dinspre stânga s'a auzit cum talazurile răscolesc pietrele din fundul oceanului... Către seară, la fereastra pătrată, săreau stropi strălucitori de spumă; furtuna părea că-și acordă cântecul ei obișnuit la care malurile răspundeau prin aceste adânci oftări și vaiete. Diaț, la toate acestea a dat din umeri și a hotărît să se culce mai de vreme... «lasă marea să bocească cât o vrea și să facă ce-o vrea cu lotca întârziată pe care o zărise din fereastră»,—și-a zis el... Lui, ce-i păsa de dansa și de urletele mării!... Și gândind așa, s'a culcat pe salteaua lui. La ceasul obișnuit, paznicul spaniol a adus felinarul și l-a atârnat de ușă... iar lumina ei a dezvălit figura unui om culcat, palid la față și cu ochii închiși. Dacă te uitai la dansul, se părea că Diaț doarme liniștit, dar dacă l-ai fi cercetat cu luare aminte, ai fi văzut că din când în când sprâncenele lui se încruntau, iar pe față îi treceau săgetări de-o suferință întunecată, ca și când din adâncul conștiinței lui adormite, se mișca ceva greoi și moleșitor, tot așa ca și pietrele acelea din fundul mării. De-odată, ca și când l-ar fi strigat cineva pe nume, Diaț a sărit în picioare... Așa fusese zgomotul unui talaz care lovise întreg păretele fortului, sărind peste dig;... dincolo de fereastră jucau luminițe fosforice ale spumei și chiar când zgomotele se linișteau, cetățuia rămânea multă vreme stăpânită de șopot și de șuier... Acuma când zgomotul talazului a bubuit așa de puternic, răsunetul lui a trecut prin ușa închisă, a străbătut gangurile ca și când s'ar fi părut că ceva groaznic s'a năpusit asupra insulei. Diaț ridicându-se în picioare s'a apropiat de fereastră și, ca și când n'ar fi dormit decât câteva secunde cum de altfel i-se părea, câtă să zărească încă pânza cea albă a lotcei, dar fereastra era învăluită de întuneric; iar dincolo, un alt întuneric al mării; nu s'auzea alt zgomot decât vuetele valurilor, cari se goniau unele după altele din adâncurile ei, cu strigăte și chemări neînțelese.

Cu toate că așa furtuni nu erau tocmai dese, el cunoștea destul de bine vuetul, șuerul valurilor, cântecul lor ca și tresăritul pietrelor de pe maluri. De data asta însă când hula începuse a scădea puțin, pe fața mării a renăscut un nou sunet, ceva tăcut, mângâitor, dulce și necunoscut. Diaț s'a repezit la fereastră și s'a prins cu mâinele de gratii. Marea era neînchipuit de rea și sălbatică. Malul îndepărtat era învăluit de un întuneric de nepătruns, când într'o vreme, anume parcă, s'a arătat pentru o clipă, între ea și nouri, roșie și întunecată-luna. Lumina ei, venită din cine știe ce funduri, a tremurat cu săgetări pe coama sălbaticelor talazuri și s'a stâns. Pe apă părea că rămăsese numai zgomotul puternic, sălbatic și neliniștit care avea în el niște chemări de bucurie. Hoze-Maria-Mignel-Diaț, a simțit că în adâncul sufletului lui, se deșteaptă dintr'un somn lung și greu, că conștiința i-se luminează și dorinți moarte renasc și dau iarăși muguri. Într'un moment destul de limpede, prizonierul și-a adus aminte că ceea ce văzuse el pe mal cu câteva zile mai înainte, nu fusese vis!... Cum putuse el socoti acestea toate ca niște visuri!... Acelea

erau mișcări, erau clipiri de focuri... acolo era revolta... Un nou talaz izbit în stâncă, și iarăși stropii strălucitori au sărit; iar din fășăitul și plescăitul apei, a tremurat glasul acesta de mai 'nainte, necunoscut și mângăitor... Atunci Diaț s'a aruncat spre fereastră și într'o înflăcărare pornită din furie cât și de entuziasm, a început să zgâlțâie cu putere gratiile... Pe neașteptate, de jos s'a auzit iarăși căzând tenčuiala mâncată de stropii sărați ai mării; apoi câteva petricele și cu dânsesele, gratiile puțin s'au scos din amburazele lor... Sub fereastră în golful, se legăna și scârția luntrea. În vremea aceasta, pe zidul fortului s'a schimbat santinela.

— Sfinte Iosife... Sfântă Marie!... a borbosorit noul străjer acoperindu-și capul cu gluga și ascunzându-se într'o gaură săpată în păretele zidului.

În largul mării, peste tot cuprinsul, aici ridicându-se, aici căzând, sburau noi vârtejuri, iar spuma strălucea în întuneric... vântul părea că-și eșise din minți, insula ofta cutremurată de groază;... din adâncurile mării, ca și când ar fi fost niște vedenii albe, la mal, bucăți de pietre care cine știe câți ani hodiniseră în adâncul ei... În clipa când Diaț a voit să sară prin fereastră, un talaz a năvălit spre dânsul zăpăcindu-l cu lovitura lui și svărlindu-l jos. Câteva clipe, fugarul a rămas zăpăcit, înghețat de groază, socotindu-se pierdut — pe când pe de-asupra lui părea că trece ceva colosal, grozav și dușmănos. — Când șgomotul a încetat puțin, prizonierul a deschis ochii.. Pe cer alergau nouri negri și întunecoși, cari ca niște turme se îndreptau spre apus... și în jurul acestui vuet și acestei mișcări, numai fortul părea învăluit în liniște... cu găurile de tunuri care se deslușeau de abia, eșind din amburazele lor. — În cazarma, depărtată, o clipă, parcă a amuțit tăcerea; apoi s'a auzit glasul rugăciunii de seară iar barabanele au bătut zorile. Acolo, după păreții aceia, părea că era închisă liniștea, iar în ferestre îngălbenea lumina. Diaț s'a ridicat și ca un câine lovit s'a aruncat spre locul acesta... Dar nu,... marea e amăgitoare... te înșeală... și el s'a gândit să intre din nou în celulă, să puie la loc gratiile și să se culce în patul de paie din colțul închisorei. — Are să adoarmă cu greu somnul lui de prizonier, însă fără pericol... Un lucru; trebuie să potrivească bine gratiile, ca nu cumva să observe santinela. — Se prea poate să le dea în gând că el a voit să fugă pe noaptea asta furtunoasă...

Nu... el nu vrea să fugă... pe mare îl pândește moartea... Diaț s'a prins cu mâinele de gratiile ferestrei, s'a ridicat... daț... s'a oprit... În celulă era pustiu și față de șgomotul de afară, liniște... Lumina felinarului cădea în raze drepte și galbene, pe părete, pe dușumeaua de peatră pe care stau însemnate urme, pe salteaua din colț, de-a supra căreia la căpătâi, săpat în peatră se vedea numele lui:

«Huan-Maria-Howe-Miguel-Diaț... insurgent...
Trăiască libertatea!...»

Pretutindeni pe păreții carcerei erau însemnate cu slove mai mari sau mai mici, de abia văzute, aceste cuvinte: Huan-Miguel-Diaț...

Miguel-Diaț și cifre... La început, el socotea timpul după zile... apoi după săptămâni și 'n cele din urmă după luni...

«Maica lui Dumnezeu!... sunt doi ani... trei ani... Doamne păzește mintea mea!... Diaț-Diaț...»

Anul cel de al zecelea era însemnat printr'o simplă cifră, fără exclamație (!) Mai departe, socoteala era întreruptă și abia ici colo de se mai zărea numele lui, tăiat în zid ca o trăsătură, care arăta lenea și nepăsarea...

Și pe toate acestea cădea cu raze drepte și galbene, lumina felinarului. — De odată lui Diaț i s'a părut că pe patul lui stă un om care doarme un somn adânc și greu,... pieptul i-se ridica încet, cu o grea liniște... — se vedea parcă pe el însuși, care intrase aici tânăr, plin de putere, de iubire de viață și de libertate. — Un alt talaz, cu grohot, a dat năvală spre insulă; Diaț a sărit din nou. Talazul a trecut... focul din 'nainte iarăși a lucit în întuneric. Santinela, de pe zidul fortului s'a întors cu spatele în potriva vântului și a încheștat mâinele pe armă, șoptind în gândul lui rugăciuni și ascultând grohăiturile de iad ale mării și șuerul groaznic pe care-l trimetea vântul... Cerul se întunecase tot mai tare și părea că lumea toată e cuprinsă de acest întuneric care a învăluit cu pânza lui de doliu: nouri, văzduhul și marea. — La depărtări, din mijlocul șgomotului și a grohăitului, marea nu uita să trimeată câte un val pliu de spumă, care cu un plescăit aspru, sărea deasupra fortului aruncând la depărtări mari șiroaie de stropi.

Când într'o vreme santinela și-a isprăvit de îngănat toate rugăciunile și s'a întors cu fața spre mare, aproape n'a incremenit de mirare: Din golfulețul adăpostit, fășind prin întuneric, s'a strecurat luntrea căutând să intre în vârtoarea unde marea era la largul ei, lăcotea și se sbătea în întuneric... Deodată s'a ridicat și pânza, iar luntrea s'a clătinat, s'a ridicat și a dispărut...

În clipa aceea, Diaț a privit înapoi și i s'a părut că insula s'a mișcat și s'a cufundat în beznă, împreună cu lumina aceea ale cărei raze drepte îl urmau cu o privire moartă. — Înainte nemărginirea și puterea uraganului. — Clocotul mării a umplut sufletul lui înghețat. — Diaț a strâns cu mai multă putere cârma, a întins pânza și a țipat din toată puterea glasului său... Țipetul acesta care eșise din pieptul lui ca o izbucnire a unei bucurii nestăpânite, entuziasmul acesta fără de margine, i-a deșteptat conștiința de viață... În urma lui un bubuit, un sunet de armă pe care dintr'odată l-a năbușit vuetul valurilor... apoi în depărtare din nou a răsunat și-un foc de tun. Și bubuitul acesta a fost rupt și împrăștiat de furtună. — Un talaz l'a ajuns pe fugar, i-a ridicat luntrea în sus așa de tare în cât parcă voia să i-o ducă într'acolo la nesfârșit...

Hoze-Maria-Miguel-Diaț, strângând sprâncenile și cu privirea hotărîită, nu căta decât înainte, pe când pieptul lui se umplea de dorințe și entuziasm... Se știa că-i liber și nimeni în toată lumea nu s'ar fi putut măsura cu el, pentru că ceilalți toți nu se gândeau de cât la dorul de a trăi, pe câtă vreme el... el... el... nu cerea decât libertatea...

Lotca s'a ridicat iarăși pe coama valurilor și s'a cutremurat cu n trosnet, apoi s'a aplecat iarăși și a prins a se cobori.

De pe zidul fortului, santinela l-a zărit pentru cea din urmă oară... totuși încă multă vreme din mica fortăreață se trimeteau focuri după focuri pe deasupra mării înfuriate...

Dimineața, soarele a răsărit iarăși în limpedele siniliu al mării. Cele din urmă pete de nour, călătoreau în neorânduială pe cer...

Marea se liniștise și se legăna cu moleșire ca și când i-ar fi fost rușine de hula și răscoala pe care o făcuse cu o seară mai 'nainte... Valurile albastre, tot mai rar, tot mai slab plescăiau în pietrele de la maluri strălucind în soare, luminoase și cu stropi veseli... Malul din depărtare, improspătat și spălat de ploaie, se desena limpede în văzduhul curat; pretutindeni râdea viața deșteptată după o noapte furioasă.

Un mic vapoară s'a strecurat pe lângă țărături, lăsând pe urma lui, o dungă de fum. Un grup de Spanioli îl urmăreau de după zidul fortului.

— Nici nu mai încape vorbă, că s'a înecat, a zis unul. Asta a fost o adevărată nebulie; ce crezi d-ta, don Fernando?

Tânărul ofițer s'a întors către el cu fața gânditoare:

— Și eu cred că s'a înecat, dar... se prea poate, ca el să-și privească închisoarea din vârful munților acelora... Ori și cum, marea i-a dat câteva clipe de libertate... Și, cine știe, dacă nu face mai mult o clipă de libertate, decât o viață întreagă de sclăvie!...

— Dar ce-i acolo?... ia uită-te...

Ofițerul a arătat în fundul orizontului.

Pe una din marginile malurilor ocupate de lagărul insurgenților, ca într'o dungă albăstrie au mijit ca niște nouri albi de fum. Nu s'auziră sunete, ci numai fumul se ivea și se perdea ciudat de tot, învăluind deschizăturile pline de pustiu ale stâncilor. Din mare i-a răspuns o bubuitură de tun și după ce fumul s'a întins de-asupra valurilor strălucitoare, totul s'a cufundat în pace...

Dinspre mal de asemeni...

Ofițerii se uitară unul la altul... Ce însemnau aceste mișcări neînțelese de viață, pe pozițiile indigenilor răsculați?...

Era poate vre-un răspuns la soarta ce-l pâlise pe bietul fugar, sau oarecare simple focuri de alarmă...

Nimeni n'a răspuns...

Valurile strălucitoare râdeau parcă cu înțeles, năvălind spre insulă și spărgându-se de pietre, cu zgomot răsunător...

N. DUNĂREANU.

A M I A Z Ă

Se prăvălesc văpăi în valuri
Din cerul larg aprins de soare
Săltând în tremurări văzduhul
Pe marea verzilor ogoare.

Lungiți cu botul în țărână
Dorm câinii tolăniți sub care
Și'n pulberea de-argint pe drum,
Se scaldă puii la răcoare.

Subt nori de colb adoarme satul
Cu creștetul scăldat în pară,
Scurgându-și tot mai easă umbra
Subt jarul arșiței de vară.

Nimic nu mai tresare 'n jur,
În vâlul greu de somn și pace...
Sfielnic, doar un glas de vită.
Ca 'nvis din lațuri se desface.

Trezește-o clipă 'mprejurimea,
Dar moare-apoi furiș îndată,
Jar firea 'n urma lui rămâne
Din nou în pace cufundată.

- A. POPOVICI-BĂNĂȚEANU.

PE VALURI SE-AVÂNTĂ O BARCĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe valuri se-avântă o barcă
În roz-albul
Clarei dimineți...

Din barcă luntrașul se luptă cu marea...
E tânăr, înalt și frumos:
Cu brațe vânjoase,
Cu ochii șireți.

Departa-i...
Iar marea vicleană,
În curse-l atrage,
Cum visul te-atrage în gol.

El luptă...
Dar brațu-i slăbește,
Vederea se stinge și corpul se'ndoaie...
Își cată scăpare.

În juru-i e marea ce urlă furioasă...
Când luna răsare pe ceruri, târziu,
Luntrașul și barca
De stânci se sfăramă și pier în adâncuri.

R. C.

SCAPAREA

După puternicele clipe ale pasiunii, în orele potolite de sfat, când se fac mărturiile fără să vrei și când intimitatea este dulce prietenească, — Flavia, vorbea despre viața ei, de acel timp fericit, plin numai de soare, de flori și de sărutări. Aceste amintiri o înduioșase și ca și cum visă privind în depărtări, cu vocea ei tremurătoare, pevestea cât de dulce i-a fost iubirea părintească. Apoi o neașteptată întristare stingea acea înduioșare, glasul i se îmulă, și șoptea inces de tot:

— Mama, mama...

Și ca și cum ar fi vrut să scape de această întristare, coprindea mâinile lui Cezar, îl privea drept în ochi și îi spunea:

— O spune-mi ceva și despre tine, dragul meu, spune-mi!

Cezar surâdea, fumându-și țigara mai departe, și în fericirea sufletului său mulțămît și liniștit, zicea:

— Eu, am fost un copil voinic — rău — și foarte scandalagiu. Iacă totul.

— Și altceva nimic?

— Nimic scumpa mea, nimic.

— Atunci... spuse ca clătănându-și capul, spune-mi ceva despre copilul tău.

Cezar se făcea serios pentru o clipă și o privea sficios. Însă vedea în ochii Flaviei atâta supunere și atâta atenție drăgălașe, în cât bănuelile sale se risipeau. Și atunci, cu surâsul unui tată fericit, îi vorbea despre copilul său, care se numea Paul, ca și bunicul, și care nu voia să i se mai spună: «bébé», pentru că era mare, pentru că avea zece ani.

— Și are părul tot așa de blond ca și al tău? — întrebă Flavia, cu totul atentă.

— Blond, blond de tot și creț. Se supără când îi spun că are perucă — e foarte simțitor, — nu suferă să se glumească pe socoteala lui. Se îngâlbenește, însă nu plânge. Se ascunde într'un colț și rămâne gânditor; dacă cineva îi vorbește, nu răspunde. Tristețea lui este în tocmă ca a unui om mare.

— Poate e prea delicat.

— Nu, e afară din cale de sentimental. Și trebuie să-i micșorez această sensibilitate: dacă nu, — va fi foarte nefericit. Dacă se obicinuește să iubească să dorească multe și să sufere foarte mult de lipsa lucrului pe care îl dorește — sau pe cine iubește — va fi vai de el.

Stăpânea o tăcere chinuitoare. Firul vorbei ajuns din nou la pasiune perduse din dulceața de mai înainte. Cezar încercă să reînceapă spusele despre copilul său, însă acesta era un lucru aspru pentru că în oriși ce clipă, — vorbind despre Paul, — apărea aproape-aproape și chipul mamei — al tinerei soții înșelate — și din respect către femeia pe care n'o iubea și din delicatete către aceea pe care o

iubea nu putea să spună numele soției sale înaintea unei amante Tăceau.

Deodată Flavia, se sculă în picioare, veni aproape de el, și cu acea dulceață femească, plină de lingușire — prin care se capătă totul — zise :

— Pentru ce nu aduci aci copilul tău ?

Pentru întâia oară Flavia îi făcea această cerere ciudată. Cezar avu o mișcare de ciudă și îi răspunse supărat :

— E o nebulie.

Însă Flavia nu se descurajă. Și de câte ori Cezar avea pentru ea drăgălășeniile acelea pe care le-au mai toți amanții, dânsa se făcea cu totul bună — duioasă — și-i cerea să-i aducă copilul.

În zadar el tăcea, sau încercă să schimbe vorba. Flavia revenea din nou, mai încăpățanată în dorința ei. Până când Cezar, plictisit că nu înțelegea că e nepotrivită cererea ei, îi spuse.

— De copil, dispune mai mult mama, și n'o să vrea să-l lase să-l aduc aici ; ar trebui se înțelegi odată asta.

Apoi urmă o scenă furtunoasă între ei, în care Flavia se învinui când pe sine de această dragoste vinovată, când pe Cezar ; plânsă desnădăjduită, își frânse mâinile, blestemă viața ei fără rost și nenorocita oră când întâlnise pe Cezar.

El trebui s'o mângâie, însă ea nu se liniști, revărsând toată durerea cuprinsă într'o împrejurare neadevărată înjosindu-se până a-i mărturisi remușcărilor sale și aducându-și aminte cu durere de întregul ideal al familiei, de pacea casnică și de cinstea, la care renunțase pentru Cezar.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

El trebui s'o îmbrățișeze, să-i șoptească cuvinte nesigure și copilărești, pentru a o întări, mângâindu-i părul întocmai ca unui copil bolnav, legănând această durere, pentru a o adormi și în sfârșit îi promise că într'o zi, cât de curând, o să-i aducă copilul.

— Il vei lăsa aici, singur cu mine ?

— Ți-l voi lăsa sumpă-mea, nu mai plânge.

— Mi'l vei lăsa o oră întregă ?

— Da, da.

— O dragul de el, dragul de el — spuse ea liniștită, extaziată.

* * *

— Paule, zise tatăl — împingând copilul ceva mai înainte, — iată frumoasa doamnă, care vroiă să te vadă.

Copilașul ridică privirea ochilor lui negri în fața Flaviei și surâse ușor. Dânsa își unii mâinile într'o mișcare de uimire :

— Cât e de frumos, cât e de frumos !

Și șopti la urechea tatălui.

— Cezare, întreabă-l dacă vrea să mă sărute.

— Paule, vrei să săruți pe doamna ?

— Da, spuse copilul.

Și cu o mișcare delicată și drăgălașe, îi luă frumoasa mână albă și i-o sărută.

— Tocmai ca cel mai politicoș cavalier : bravo, Paule, — făcu tatăl

încântat — în timp ce Flavia nu se mai sătura privind copilul. Dragul meu, mai adoase tatăl, vrei să rămâi cu doamna până mă duc aici, în apropiere?

— Dar te întorci curând, tată?

— Cât de curând scumpul meu.

Și de oarece copilul eră de față, când Cezar plecă, ei nu și dădură mâna, ci numai schimbă o privire repede din ochi. Flavia luă copilul de mână și l' duse în salon, aproape de o fereastră deschisă dorind să-l vadă mai bine la lumină. El sta în picioare, îmbrăcat în hainele sale de catifea, și ținând strâns între mâini bereta lui cea mică de catifea neagră.

— Semeni atât de bine cu tatăl tău la ochi, șopti Flavia apucând-i o mână și mângâindu-i ușor.

— Da, însă gura e întocmai ca a mamei, — zise copilul cu puțină mândrie.

— Nu ți place să semeni cu tatăl tău? — și glasul îi tremură.

— Tata e frumos — însă mama e mult mai frumoasă; are un păr mare, mare, și niște mâini mici, mici... Dumneata nu cunoști pe mama mea?

— ....nu...

— ...Și de ce n'o cunoști?

— Nu știu — făcu dânsa plecând capul în jos, pe când ochii i se umpleau de lacrimi.

Paul, o privi mirat și tăcu. Flavia se sculă și se duse să aducă bomboane; el nu le primi, le privi ca un copil bine crescut, care nu îndrăznește să primească ceiace ar dori.

— De ce nu le iei?

— Nu e frumos; mulțimesc.

— Dar dacă îți plac, ia-le, Paule. Așa te-a învățat la școală?

— Nu. Mama mi-a spus. Eu nu mă duc la școală.

— Dar cu cine înveți?

— Cu mama. Dânsa n'ar putea să stea singură de dimineață și până la 3. Așa că, îmi face lecții întotdeauna până la amiază.

— Și la amiază?

— Prânzim, mama și cu mine.

— Singuri, singuri de tot?

— Tata nu mai vine de mult la masă. Are multe treburi, foarte multe.

Urmă o tăcere de câteva clipe.

— Ia bomboanele, Paulică!

— Sunt prea multe, răspunse Paul.

— Imparte-le cu vreun prieten.

— N'am nici unul.

— Atunci cu cine te joci?

— Cu mama, când vrea și dânsa.

— Nu vrea totdeauna?

— Nu.

— Și pentru ce?

Copilul o privi în față și tăcu.

O umbră de groază trecu peste fața albă a Flaviei. Însă copilul nu știa nimic — nu trebuia să înțeleagă acea întrebare.

— Vrea să zică, nu prea petreci așa de bine? urmă dânsa suspinând, încercând să scape de o grozavă apăsare sufletească.

— Ba petrec. Mama brodează, cântă la piano și eu privesc la chipurile din cărți, mă joc cu bucățele de lemn și fac case din ele, sau privesc lumea care trece pe drum.

— În totdeauna singuri?

— Intr'adevăr: ar trebui să fie și tata, însă el are atâtea lucruri de făcut, atâtea afaceri...

— Cine ți-a vorbit de afacerile lui?

— Mama.

— Ah!

— Dânsa îmi spune și povești, atunci când eu încep să mă plictisesc. Însă poveștile ei sunt atât de triste că mă fac să plâng. Dumneata nu știi povești care să mă facă să râz?

— Nu, scumpul meu. Seara îți spune dânsa poveștile?

— Da, seara. Și așa vrea să merg la teatru unde m'a dus tata odată, când a fost și mama. Însă acuma tata, nu mai poate să meargă cu noi, și de aceea ne culcăm de vreme. Dânsul vine acasă foarte târziu, când e noapte, noapte de tot, și merge încet ca să nu ne deștepte, până în camera cealaltă. Însă mama nu doarme, și îl simte; uneori sunt deștept și eu:

— Iacă tata, îmi spune dânsa în taină. Și-apoi când tata intră să mă sărute, noi închidem ochii și ne facem că dormim.

— Și te sărută tata?

— Da. Și-apoi pleacă în vârful picioarelor, întocmai ca și cum a venit.

— Nu sărută și pe mama ta?

— Nu — răspunse copilul — rămânând pe gânduri.

— Mata dormi în odaia mamei?

— Da: la început însă nu dormeam. Tata a lipsit însă o lună de acasă, a făcut o călătorie, și mamei îi era frică să doarmă singură și-mi aduse pătușorul în odaia ei. De atunci am rămas acolo.

Flavia se răsturnă în scaun, ca și cum ar fi leșinat.

Copilul o privea cu ochisorii lui atât de buni, foarte mirat. Dânsa nu mai vorbea, nu tresărea, nu se mișca și lui Paul începu să-i fie frică de această frumoasă doamnă, atât de galbenă. El strânse fără să vrea bereta. Dorea ca tatăl lui să vie cât mai degrabă ca să plece de aici.

După puțin, Flavia se cutremură, ridică capul, și se citi atât durere pe față în cât copilul întinse micile lui brațe, ca și mamei sale și îi spuse:

— Ce ai?

Flavia isbucni deodată în plâns, și lacrimile scaldară obrazul și gâtul lui Paul.

— Nu mai plânge, doamnă, nu mai plânge. Nu va fi nimic.

— Nu mai plâng, nu, nu mai plâng, nu. Dă-mi o guriță cum îi dai și mamei d-tale.

El îi cuprinse gâtul cu brațele și o sărută.

— Adio, scumpule — rămâi o clipă aici. Tatăl tău uite-l că și vine. Eu sunt nevoită să es.

— Trebuie să spui mamei c'am venit aici?

— Pentru ce?

— Pentru că tata mi-a spus să nu-i spui.

Dânsa se gândi, și-apoi ca și cum îndepărtase o ultimă îndoială, răspunse:

— Spune-i mamei tale, că ai fost la Flavia. Și pentru o clipă puse frumoasa ei mână albă pe părul creț al copilului ca și cum ar fi voit să-l binecuvinteze.

*

Și de-atunci, Cezar și Flavia, nu s'au mai întâlnit niciodată.

MATILDE SERAO

Traducere din italienește de: D. Ionescu-Morel

NOTE ȘI INFORMAȚIUNI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* În ultimul număr al *Convorbirilor Critice*, d. Mihalache Dragomirescu spune că «tinerii entusiaști ce-au luat inițiativa sărbătoririi lui Eminescu nu erau tocmai cei mai chemați s'o facă». Firește, d. Dragomirescu era cel dintâi chemat, pentru ca să poată trivializa entuziasmul așa de curat. Eminentul critic are dreptate.

* Vorbind despre discursul d-lui Maiorescu rostit la Academie, d. Dragomirescu se pronunță astfel: «Dacă mai punem că d. Maiorescu a fost *nevoit*, pe deoparte *să alunece* asupra unor puncte delicate, relevate pe *drept* de d. Duiliu Zamfirescu, iar pe de alta, să lase nerezolvată întreaga chestie a poporanismului, care era fondul ambelor cuvântări, — putem zice că nici d. Maiorescu n'a avut ceva de *câștigat* cu acest prilej».

Trebuia, de sigur, să răspundă d. M. Dragomirescu, pentru ca să poată câștiga... râsul omeric al celor cari urmăresc activitatea d-sale umoristică. Și mai trebuia, se înțelege, ca d. Maiorescu să fi cerut părerea d-lui Dragomirescu asupra discursului, înainte de a-l ținea la Academie.

* D. M. Dragomirescu se plânge prin revista d-sale că un oarecare Nicolae S. Ionescu recurge, printr'o broșură, la mijloace neștiințifice și foarte puțin avuabile pentru a lupta în contra d-lui G. Murnu... Cum era de așteptat, d. Dragomirescu se ridică și osândește astfel de proceduri cu totul vinovate care pun într'o lumină într'adevăr îngrijitoare pe candidații la profesoratul

universitar. Suntem de acord. Rugăm însă pe d. Dragomirescu, care n'a recurs la mijloacele d-lui Nicolae S. Ionescu, să ne spună la ce mijloace a recurs d-sa pentru ca să poată ajunge profesor la universitate?

* Secretarul de redacție al «Convorbirilor Critice», genialul poet Corneliu Moldovanu publică o poezie, «*Satrapul din Rodos*» cu cele mai groase litere pe cari le are tipografia Socéc. Poetul spune că Satrapul din Rodos avea obiceiul să dea o masă pe an robilor, prigionților și schilozilor din insula sa. Odată s'a strecurat la această masă a calicilor un tânăr îmbrăcat în haine de fir, cu «agrafă de aur» și cu foarte multe inele pe degete. Satrapul, văzându-l, l'a întrebat: «Străine, ce cauți la masa robilor, prigionților și schilozilor din insula mea?». Iar tânărul a răspuns: «N'am iubit!» Credem că, dacă cineva n'a iubit, nu merită totuși această «poetizare» de a fi amestecat la masa calicilor.

* Sub pretențiosul titlu: «*Hypocryppithecus impudicus, studiu de zoologie na-tropologică*», d. Radu Bucov face aprecieri foarte puțin măgulitoare pentru directorul său.

* D. Dragomirescu spune că poeziile lui Eminescu din ediția institutului de arte grafice *Minerva* ar fi având greșeli de tipar. Cum văd, d. Dragomirescu ține, cu orice preț să intre corector la *Minerva*. E singurul post care i se cuvine pe drept.

* Volumul «Stăpânia odată» de maestrul Delavrancea, apărut în «Biblioteca Dragoslavomirească» n'are *prefață* de d. Dragomirescu. Ce să fie? Ce să fie?

* Se știe că d. Lovinescu are obiceiul să vorbească singur, în criticile pe cari le face, cu diferiți autori și critici, vii și morți. Dar nu numai că vorbește singur, însă fantazia sa merge și mai departe, și răspunde pentru cei pe cari îi întreabă. D. A. Spiru-Bacău (de ce nu Brăila, Tecuciu sau Turnu-Severin?) imitează pe d. Eugen Lovinescu, și vorbește cu Anatole France, cu un critic român și cu Domnia sa.

* D. George Caîr, fost prefect, se ocupă în ultimul număr al «Convorbirilor Critice» de însemnata problemă: «Se mută sau nu se mută coana Frosa!»

* Guyau este din nou pus la contribuție de d. G. Aslân. Ne pare foarte bine; dar nu suntem lămuriți de loc asupra vinei pe care o are Guyau.

* E foarte frumoasă schița *Hambarul* a d-lui Emil Gârleanu.

NASTRATIN HOGEA.

MARGARETA

*Blonde plete de mătasă
Peste sân îi cad în valuri,
Iar în ochii ei s'adună
Idealuri.*

*Când pe-alei o poartă pașii
Luna albă, solitară,
In văzduhuri de vâpae,
Se 'nfioară.*

*Ca o floare e de albă,
Și zâmbirea ei senină
Este blândă ca o rază
De lumină.*

*Și-adierile drumete
Ațipesc în bolți vrăjite,
De surâsu-i blând și virgin
Indrăgite.*

*Nu e chip să stai de piatră
Lâng'-atâta 'nvăpăiare;
Iți pierzi firea dela 'ntâia
Sărutare...*

MIHAIL SFETESCU.

REVISTA GENERALA

BULREVISTE ROMĂNEȘTI Cluj

Revista politică și literară, de la 1 Iunie 1909, tipărește «O întâmplare» — novelă de d-l I. Agârbiceanu, traducerea d-rei Maria Cunțan, din «Penații mei», de Carmen Sylva; două pagini ale d-lui Ion Adam, intitulate «Ipopotama» — impresiuni de la grădina zoologică din Anvers, — apoi urmarea temeinicului studiu al domnului M. Strajan: «Câteva observațiuni asupra filosofiei lui Vasile Conta» și o «Scrisoare din temnița de la Seghedin», sub iscălitura d-lui dr. V. Nițescu. Sumarul se întregeste prin bucăți în versuri de Hyperion, Vidu Rusmin, dela Bistrița, A. Cotruș, Crainic.

*

Revista culturală, care se publică de aproape doi ani de zile în Craiova, cuprinde în al său număr pe luna Mai 1909, un articol de filosofie morală datorit d-lui M. Strajan: se arată în cele câteva pagini ale bătrânului dascăl deosebirea între avere, talent, învățătură, și între armonia sufletească a unui adevărat caracter, pe care slova rece a cărților și însușirile strălucitoare ale minții nu-l pot alcătui acolo unde lipsește scânteia bunătății și a cumințeniei firești. — Mai departe, sub titlul de «obraznicie nerușinată», urmează un răspuns la învinovățirile calomnioase de Xenofobie, pe care la aduce neamului nostru cea mai necunoscută Revistă Israelită din câte se tipăresc pe fața pământului.

CĂRȚI

Se trimite Redacției noastre un amănunțit raport asupra stațiunilor balneare și climaterice din țară. Domnul dr. Al. Șaabner-Tuduri, autorul acestei

broșuri care a fost citită în ședința congresului medicilor români, la 12 Mai 1909, arată ca mijloace de propășire a stațiunilor noastre de cură: Inceperea sorocului de buget anual cu ziua de 1 Ianuar a fie cărui an, pentru ca îmbunătățirile să poată fi încheiate mai de timpuriu. 2° Prolungirea funcționării băilor până la 1 Octombrie. 3° Intemeierea de societăți particulare pentru exploatarea stațiunilor de cură. 4° Cea mai strașnică priveghere medicală asupra alimentării, lipsite până acum de ori ce legătură cu tratamentul medical. 5° Excursiuni de studiu cât mai dese pe la stațiunile balneare și climaterice. 6° Alcătuirea unei societăți de Hidrologie, care prin cercetările și sfaturile ei să înlesnească ducerea la îndeplinire a reformelor cerute.

*

În poema dramatică «Blestemul», pe care o vestiserăm cetitorilor noștri încă de săptămâna trecută, dl. Ludovic Dauș rămâne credincios vechilor domnie-sale predilecții pentru cele mai fioroase născociri ale inchipuirii poetice. Arta pacinică, senină și pătrunzătoare de suflete omenești și-a luat sborul din versurile d-lui Dauș, alungată de cumplitele icoane macabre, de sinistrele adieri ale blestemului coborât mai mult ca din senin asupra uuui colț din viața româno-grecescă de la începutul veacului al XIX-lea. Autorul și-a dat zadarnic osteneala să împământenească o inspirație cu desăvârșire străină de literatura noastră. Tabloul istoric e tot așa de fals, de fără viață, pe cât de nefirească este întreaga concepție dramatică din opera d-sale. Versurile sunt aspre, adeseori de o nemaipomenită uscăciune prozaică. Numai la răs-timpuri scapără pe ici colo câte-o lumină mai vioae în versuri imprăștiate ca un pumn de grâu într'o baniță de neghină.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
RASPUNSURI

D-lui I. E. Torouțiu.—Vă mulțumim afectuos. În săptămâna viitoare.

D-lui N. Russu.—Am primit. Una dintre ele se va tipări în curând.

D-lui V. Portos.—Ne-au sosit versurile sub noua lor înfățișare. Se vor tipări cu cel mai apropiat prilej.

D-lui Aurel D. (București).—Bucata cea mai scurtă s'a primit pentru publicare. «Dormi ușor» nu se împărtășește în aceeași măsură de limpezimea cuprinsului, de și se închee foarte frumos cu o strofă în adevăr clasică.

D-lui Liviu Popovici.—Tot nu se poate numi poezie. Ați chinuit fără milă biata noastră limbă românească. Vorbele sună ciudat, schimonosit la culme; accentul pribegeste în voia întâmplării, și pe deasupra, înțelesul bucății d-v. este pentru noi o ghicitoare nepătrunsă.

D-lui Jean. Am. (Craiova).—Mulțumim. Vom cerca să alegem din bucățile trimise. Grația nu lipsește versurilor Domniei-voastre. Le-am dori însă ceva mai multă adâncime... dar aceasta se capătă cu vremea, dacă muncii fără preget și nu dați răgaz de plămădire cugetărilor prea sarbede.

D-lui C. S. Rosmarin.—Uimitor amestec de poezie aleasă și de banalitate, crudă chiar, pe alocurea. Limba e împetrișată cu vorbe noi, de rău gust. Veghiați cu strășnicie asupra talentului Domniei-voastre, căci altmintrelea nici un sfat nu ajută.

D-lui S. Crăciun.—Sunt și câte va părți bune, împerecheri norocoase de cuvinte, clipe sufletești prise cu adevăr. Pe de altă parte am avut însă neplăcerea să descoperim stângăcii de formă și în deobște noutate prea puțină... la subiectul Domniei-voastre s'au încercat o sumedenie de scriitori și nu toți au izbutit. Dacă sunteți începător, lucrați mai departe și feriți-vă de întorsăturile greoaie ale unui stil nu destul de firesc și mlădios.